

2A: Politisk konflikt (II)

Iben Brinch Jørgensen og Jorun Ulvestadⁱ: "**Med den retoriske felthatten på: En studie av en arbeidsmiljøundersøkelse (ARK) i høyere utdanning**"

Hva skjer når en høyre utdanningsinstitusjon i Norge skal evaluere seg selv? Hvem gjør hva og på hvilke måter? Hvem handler og hvem blir det handlet med? Vi har fulgt en såkalt ARK-undersøkelse, altså en arbeidsmiljø- og arbeidsklimaundersøkelse, fra den ble lansert og deretter gjennomført innenfor vår egen institusjon. ARK er utviklet av forskere fra NTNU og anvendt på høyre utdanningsinstitusjoner i Norge (se www.ntnu.no/ark). Vår egen nyfusjonerte institusjon Universitetet i Sørøst-Norge (USN) har hatt sin ARK-undersøkelse våren 2019. Vi har hatt felthatten på mens vi gikk igjennom ARK i vår egen institusjon; vi har fulgt ulike diskusjoner på åpne møter og lest utsendte dokumenter. Deretter har vi tatt de kritisk-retoriske brillene på og vurdert arbeidsmiljøundersøkelsen som en retorisk situasjon som bedriver en selvdefinerende kommunikatív øvelse. Institusjonen er preget av store endringer, for eksempel er de kollegiale organene innenfor sektorens ganske systematisk nedbygget og ansatte ved nyfusjonerte UH-institusjoner melder om betydelig svekket innflytelse (Kunnskapsnotat Forskerforbundet, 8. april 2019).

Vi tilhører to ulike generasjoner og to ulike fagmiljøer – retorikk og utdanningsvitenskap. Vi har i tillegg ulike faglige perspektiver – retorisk feltmetode og makt og kjønn (Jørgensen 2019, Ulvestad 2016, 2017). Der den ene har erfaring fra fagforeningsarbeid har den andre en rekke år bak seg i institusjonens toppledelse. Vi spør oss selv hvilken retorisk agency som skapes mellom ledere og ansatte på ulike nivåer. Hvilke perspektiver er i konflikt? Hvem går sterkest inn og styrket ut av en slik prosess, og på hvilke premisser? Studien er basert på retorisk kritikk av sentrale dokumenter og en analyse av situasjonen, forstått som en casestudie med bruk av retorisk feltmetode og institusjonell etnografi (Smith, 2005).

Tommy Bruhn: "**Vad betyder ett K? Konflikterna när Vänsterpartiet Kommunisterna blev Vänsterpartiet 1990**"

I samband med Östblockets sammanbrott under 1980-talets senare hälft genomgick flera europeiska kommunistpartier stora förändringar. I det svenska Vänsterpartiet kommunisternas (VPK) interna debatt knöts stora delar av deras diskussioner an till en fråga om att byta partiets namn. Det blev en symbolfråga i vilken konflikter om historietolkning, ideologi, strategi, sakpolitik och särskilt partiets identitet samlades. I detta paper diskuterar jag hur de olika konfliktytor som möttes i namnfrågan hanterades av debattens deltagare. Jag ägnar särskild uppmärksamhet åt hur symbolvärdet i namnet fungerade som ett sätt att möjliggöra artikulationen av politiska motsättningar inom partiet. Den polarisering som rådde i namnfrågan ska förstås i ljuset av interna och externa omständigheter som drev den mot ett beslut: De externa trycket från avslöjandena om förhållandena i Östblocket, partiets långa historia, det annalkande riksdagsvalet 1991 och den starka interna opinionen att frågan skulle gå till omröstning vid kongressen.

I min doktorsavhandling *Delade meningar* (2018) undersøkte jeg hur partiledaren Lars Werner agerade retoriskt för att medla i partiets konflikter vid kongressen 1990. I detta paper tar jag fasta på partimedlemmarnas retoriska ageranden. Jag diskuterar hur en undersökning av retoriska ageranden i konflikter om sådana symbolfråga kan sprida ljus över konfliktens komplicerade natur, såsom den tar sig uttryck i medlemmarnas artikuleringer av den egna gemenskapen och dess sammansättning. Namnfrågan var en fråga om en framtida gemensam identitet. Denna skulle formas i förhållande till en seglivad partikultur och olika uppfattningar om partiets historiska roll som den stöpts i öststatskontakterna, arbetarrörelsen, den marxistiska ideologiska familjen, ”i umgänget med socialdemokratin” som Werner uttryckte det, och i opposition mot själva det svenska samhällssystemet. I stort var debatten en kamp mellan *förnyare*, *traditionalister* och de som försökte hitta en kompromiss. Jag visar de retoriska strategier som var karaktäristiska för de olika positionerna, och diskuterar vilka funktioner dessa fyllde i konfliktens utveckling.

Anne Karin Åkra: "**Money for nothing**"

Et av samtidens potensielt store konfliktområder, er økende økonomiske ulikhet. Norge er med sitt pensjonsfond et unntaksland i verden, men også her øker forskjellene. Ulike protestaksjoner, som de gule vestene i Frankrike og bompengereaksjonene i Norge, er bevegelser som tok utgangspunkt i ulike (såkalt usosiale) avgifter knyttet til bruk av bil, men som har potensiale til å bli, eller allerede har blitt, noe annet. Begge de nevnte bevegelsene omfatter borgerlønsaktivister.

Ideen om borgerlønn – money for nothing – har også en viss grobunn på den andre enden av skalaen. For eksempel ble Guy Standing, grunnleggeren av Basic Income Earth Network, invitert til møter i World Economic Forum (G-8) i Davos både i 2017 og 2019. Flere svært velstående mennesker, som for eksempel Stein Erik Hagen, Mark Zuckerberg og Elton Musk, har alle uttrykt støtte for ideen.

Dette impliserer at samme mål (en eller annen form for borgerlønn) kan anses som hensiktsmessig med ulike begrunnelser og ulike utgangspunkt. Myter og foretrukne sannheter/topoi bygger i denne sammenheng til dels opp under og er samtidig et resultat av ulike retoriske strategier og agency.

Jeg vil i min presentasjon belyse og gjennomføre en retorisk analyse av borgerlønsargumentasjonen.

¹ Forskerne bidrar på likeverdig vis i studien og i forfatterskapet, og deres navn er oppført i alfabetisk rekkefølge.